

CONV 399/02

WG VIII 15

SAMENVATTEND VERSLAG

van:	het secretariaat
aan:	Werkgroep VIII "Defensie"
Betreft:	Samenvattend verslag van de vergadering van 29 oktober 2002

Resultaat besprekingen

1. Gedachtewisseling over de werkingssfeer van het EVDB

[NB.: het beknopt verslag over dit punt heeft ook betrekking op de voortzetting van de gedachtewisseling in de volgende vergadering van de werkgroep op 4 november]

- De voorzitter opende het debat met een beschouwing over de anders wordende veiligheidscontext en de noodzaak zich te bezinnen over de mogelijke gevolgen voor de werkingssfeer van het EVDB en met name over de vraag of de bestaande "Petersbergtaken" opnieuw moeten worden bekeken. Ook het weliswaar gevoelige vraagstuk van de collectieve defensie verdient nadere overweging. Hij stelde voor de vragen in het aan alle leden rondgedeelde inleidende document (werkdokument 10) als leidraad voor de gedachtewisseling te hanteren.
- Een aantal sprekers benadrukte dat nieuwe dreigingen, met name de terroristische dreiging na de aanslagen van 11 september tegen de VS, de kop hebben opgestoken. Volgens bepaalde sprekers moet daarom worden overwogen nieuwe vermogens te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van uitwisseling van inlichtingen. Volgens sommigen moeten de Petersbergtaken niet worden gewijzigd, omdat zij nu al voldoende soepel zijn. Volgens anderen moeten zij worden aangepast/gemoderniseerd om rekening te houden met de veranderende dreigingen; vermeld werden doelstellingen inzake stabilisering, alsmede defensie-ondersteuning (opleiding, enz.). Een aantal van de leden die de Petersbergtaken gewijzigd wilden zien, drongen evenwel ook aan op het behoud van een zekere soepelheid in de interpretatie, en verscheidene leden wensten in een toekomstig verdrag een "open" formulering op te nemen.
- Verscheidene leden van de groep waren het erover eens dat moet worden voorzien in bepalingen om in het kader van het EDVB ontwikkelde middelen ter beschikking te kunnen stellen van de lidstaten als daaraan behoefte bestaat binnen de EU, met name op het gebied van de civiele bescherming.

- Over de wenselijkheid van een solidariteitstoezegging liepen de meningen in de groep duidelijk uiteen. Verscheidene leden vonden een of andere vorm van toezegging, die in ieder geval de bestaande algemene solidariteitstoezeggingen in het verdrag zou weer spiegelen, wel nuttig. Sommigen erkenden dat niet alle lidstaten een dergelijke toezegging kunnen doen en dat derhalve ofwel een "opt-in", ofwel een "opt-out"-bepaling zou moeten worden opgenomen. Enkele leden opperden dat een dergelijke bepaling ten dele zou afhangen van de toekomst van de collectieve defensiegarantie binnen de WEU (artikel V). Anderen waren absoluut gekant tegen elke vorm van collectieve toezegging. Sommigen betoogden dat zulks politiek onaanvaardbaar zou zijn; nog anderen wilden liever geen elementen opnemen die bestaande verbintenissen, zoals die binnen de NAVO, zouden ondermijnen. Volgens één spreker moet elk militair optreden gebaseerd zijn op een VN-mandaat. Diverse sprekers vroegen zich af waarom deel II van het voorontwerp van constitutioneel verdrag een aparte titel over defensie bevat, aangezien het EVDB integraal deel uitmaakt van het GBVB en niet daarvan mag worden geïsoleerd.
- Algemeen gesproken was men het erover eens dat de nieuwe dreigingen een bijzondere uitdaging zijn, aangezien zij een gecoördineerde reactie vergen waarbij een breed scala van instrumenten wordt ingezet. Er moet een beroep kunnen worden gedaan op minder traditionele vermogens (zoals militaire eenheden van het type gendarmerie), alsook op andere instrumenten uit de derde pijler.
- Er bestaat - zo rondde de voorzitter dit onderdeel af - algemene consensus over het feit dat de nieuwe bedreigingen voor de veiligheid moeten worden erkend en dat daarop een antwoord moet worden geformuleerd. Sommige leden van de groep stelden zich terughoudend op ten aanzien van de manier waarop op deze bedreigingen moet worden gereageerd, terwijl anderen vonden dat hiermee rekening moet worden gehouden bij de actualisering van de Petersbergtaken. De groep was bereid het vraagstuk van de aanwending van de EDVB-structuren voor het verlenen van bijstand ingeval zich binnen de EU een terroristische aanslag voordoet, nader te bestuderen. Over het vraagstuk van een mogelijke solidariteitstoezegging liepen de meningen duidelijk uiteen. De voorzitter wees er ook op dat verder moet worden nagedacht over de rol van de Hoge Vertegenwoordiger en over een mogelijke adjunct voor defensie-aangelegenheden.

2. Toespraak van Lord Robertson, secretaris-generaal van de NAVO, gevolgd door een gedachte-wisseling

- Lord Robertson schetste de recente ontwikkelingen in de NAVO als reactie op de veranderende aard van de dreiging, een en ander tegen de achtergrond van de aanzienlijke uitbreiding van de organisatie. Hij benadrukte het belang van samenwerking tussen EU en NAVO. Het valt te betreuren dat de laatste schakel in de samenwerking (Berlijn +) nog ontbreekt. De NAVO blijft het EVDB-initiatief ten volle steunen, maar de EU mag vooral geen verwachtingen creëren die achteraf niet kunnen worden ingelost. De aandacht moet vooral uitgaan naar het ontwikkelen van adequate vermogens.
- Lord Robertson zei dat de samenwerking tussen de EU en de NAVO in de praktijk vlotter verloopt dan in theorie, zoals gebleken is uit de recente ervaringen in het voormalige Joegoslavië. Maar geen van beide partners kan het zich veroorloven deze samenwerking te baseren op ad hoc-oplossingen. Afspraken op korte termijn, zoals die waarop sommigen hebben aangedrongen met het oog op de overname van Operatie Amber Fox door de EU, zijn niet het juiste antwoord.

- Over het algemeen verwacht het grote publiek een nauwe samenwerking tussen beide organisaties. Concurrentie leidt tot verspilling en is onnodig. De EU heeft derhalve geen goede reden om een pendant van het NAVO-planningsvermogen te ontwikkelen. De EU moet zich veeleer toeleggen op het verstrekken van aanvullende vermogens.
- Tijdens de gedachtewisseling werden vraagstukken in verband met de collectieve defensie EU/NAVO te berde gebracht. Verscheidene leden stelden vragen over de toekomstige betrekkingen tussen de NAVO en Rusland en over het initiatief Partnerschap voor de Vrede. Ook werden vragen gesteld over de compatibiliteit van het nieuwe NAVO-initiatief voor een Snelle Reactiemacht. Sommige leden brachten de technologiekloof met de VS ter sprake. Lord Robertson benadrukte dat aan de collectieve defensie in Europa in wezen gestalte wordt gegeven door de artikel V-waARBorg van de NAVO. De doelstellingen van de Petersbergtaken en het idee van een Snelle Reactiemacht van de NAVO zijn complementair maar verschillend, hoewel de pool van strijdkrachten van de Europese leden van de NAVO dezelfde is. Wat de technologiekloof betreft, kampt Europa met problemen van drieërlei aard: ontoereikende budgetten, ontbreken van enkele van de meest elementaire vermogens en de strategische koerswijziging van de VS. Voor contraterrorisme zijn "slimme" soldaten nodig, en ook een beroep op civiele vermogens. Het feit dat slechts 3% van de enorme Europese troepenmacht onmiddellijk beschikbaar is in crisissituaties, is een handicap voor Europa.

3. Diversen

De voorzitter kondigde aan dat de volgende vergadering plaatsvindt op 4 november en gewijd zal zijn aan flexibiliteit en diversiteit. De heer Alain Richard, voormalig Frans minister van Defensie, is uitgenodigd om het debat in te leiden.
